

KASZUBSKI PARK KRAJOBRAZOWY

Pomorski Zespół Parków Krajobrazowych

*Dolina Leby
fot. Katarzyna Sikorska*

Kaszubski Park Krajobrazowy utworzony w 1983 roku, położony jest w całości na obszarze Pojezierza Kaszubskiego i zajmuje jego centralną część. Swym zasięgiem obejmuje zespół rynnowych Jezior Raduńskich, Wzgórza Szymbarskie oraz kompleks Lasów Mirachowskich.

Powierzchnia Parku wynosi 33 202 ha, z czego większość zajmują użytki rolne 16 712 ha (50,3%), następnie lasy 11 230 ha (33,8%) oraz wody 3 430 ha (10,3%). Otulina Parku zajmuje powierzchnię 32 494 ha. Największa część Parku (94,5%) położona jest w powiecie kartuskim.

Środowisko przyrodnicze Pojezierza Kaszubskiego, w tym obszaru Kaszubskiego Parku Krajobrazowego, w głównej mierze ukształtowane zostało przez zlodowacenie czwartorzędowe. Głównym elementem rzeźby terenu KPK są wysoczyzny morenowe, pasma moren czołowych i rozcinające je rynny polodowcowe. Najwyższym wzniesieniem na terenie Parku jak również w Polsce Północnej i na całym Niziu Środkowoeuropejskim jest Wieżyca 328,6 m n.p.m.

Dzisiejszy charakter sieci hydrograficznej na obszarze Kaszubskiego Parku Krajobrazowego jest wynikiem działalności procesów związanych z ostatnim zlodowaceniem oraz działalnością człowieka. Są tu liczne jeziora, rzeki, mokradła, bagna, trzęsawiska oraz zagłębienia bezodpływowe powierzchniowo, charakterystyczne dla obszaru młodoglacjalnego. Na obszarze Kaszubskiego Parku Krajobrazowego łączna powierzchnia akwenów wodnych wynosi 3 145 ha, co w zestawieniu z obszarem Parku określa jego jeziorność jako bardzo wysoką w skali Polski. Występuje tu 48 jezior o powierzchni powyżej 1 ha oraz około 500 zbiorników mniejszych od 1 ha. Największymi i najbardziej rozpowszechnionymi typami jezior są jeziora

*Jezioro Wielkie Brodno
fot. Katarzyna Sikorska*

rynnowe o charakterystycznym wydłużonym kształcie. Należy również wspomnieć o licznych zagłębieniach bezodpływowych wypełnionych wodą w centralnej części KPK, stanowią one 45 % powierzchni Parku. W KPK można wyróżnić dwie duże grupy jezior, są to: Jeziora Potęgowskie (zespół 10 jezior) oraz Jeziora Raduńskie (zespół 14 jezior).

*Bukowinki - Jezioro Białe
fot. Katarzyna Sikorska*

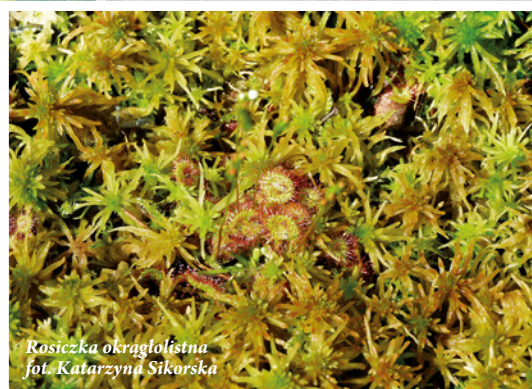
Sieć rzeczna na terenie Kaszubskiego Parku Krajobrazowego jest dość słabo rozwinięta i ma charakter inicjalny. Obszar Parku jest obszarem źródłiskowym dla takich rzek jak: Radunia, Wierzyca, Łeba i Słupia (w otulinie Parku).

*Pętnik europejski
fot. Ryszard Szutenberg*

powanie flory gatunków górskich i podgórszych np. tojad dziobaty, skrzyp olbrzymi, manna gajowa oraz reliktywów lodowcowych np. mącznica lekarska, bażyna czarna.

Na terenie Kaszubskiego Parku Krajobrazowego występuje bogata szata roślinna, charakteryzująca się dużą różnorodnością. Wpływ na taką mozaikowość flory ma m.in. duża liczba jezior, lasów, rzeźba terenu, gleby i klimat. Regionalny i lokalny klimat Pojezierza Kaszubskiego wpływa na wystę-

*Rosiczka okrągłolistna
fot. Katarzyna Sikorska*

*Obuwik pospolity
fot. Katarzyna Sikorska*

Flora roślin naczyniowych występująca na terenie Kaszubskiego Parku Krajobrazowego liczy około 700 - 800 gatunków i do dziś nie wszystkie z nich są w pełni zbadane. Duży udział mają tu rośliny wodne, a z lądowych wilgociolubne torfowiska wysokich i źródlisk. Blisko 190 gatunków należy do roślin prawnie chronionych np. pętnik europejski, rosiczka okrągłolistna czy obuwik pospolity.

Na terenie KPK lasy zajmują powierzchnię ponad 11 000 hektarów, z czego Lasy Mirachowskie to największy kompleks (7 000 ha) stanowiący 62% wszystkich powierzchni leśnych Kaszubskiego Parku Krajobrazowego.

W zależności od ukształtowania terenu i rodzaju gleby wyróżnić można następujące siedliska: lasy liściaste i mieszane, lasy bukowo-dębowe, oraz na stokach wzgórz i na zboczach

rynien polodowcowych żyzna lub kwaśna buczyna niżowa. Do najcenniejszych zespołów roślinności leśnej należy nadmorska ciepłolubna buczyna storczykowa, a także legi jesionowo-olszowe oraz wiązowo-jesionowe.

Na terenie Parku występuje 135 gatunków ptaków lęgowych, z czego 77 gniazdujących. Do najcenniejszych gatunków należą szlachar, nurogęś, włochatka, pliszka górska, zimorodek, samotnik oraz bielik.

W celu ochrony najbardziej wartościowych terenów Parku, w ramach konserwatorskiej ochrony przyrody utworzonych zostało dwanaście rezerwatów przyrody o łącznej powierzchni 722,49 ha. Cztery z nich to rezerваты torfowiskowe: „**Leśne oczko**”, „**Staniszewskie Błoto**”, „**Żurawie Błota**”, „**Żurawie Chrusty**”, trzy leśne: „**Ostrzycki Las**”, „**Szczelina Lechicka**”, „**Zamkowa Góra**”, trzy krajobrazowe: „**Lubygość**”, „**Szczyt Wieżyca**”, „**Staniszewskie Zdroje**”, jeden faunistyczny: „**Kurze Grzędy**” oraz jeden florystyczny: „**Jeziro Turzycowe**”.

Najcenniejsze okazy drzew i gałęzi narzutowych objęto ochroną w formie pomników przyrody. Na terenie Parku utworzono 46 pomników przyrody, z czego 36 to drzewa a 10 gałęzi.

Kolejną z form ochrony na terenie Parku są użytki ekologiczne. Jest ich sześć: „**Bagna Przewóz**”, „**Jelenie Moczary**”, „**Kosy**”, „**Jeziro Lubowisko**”, „**Dwa Oczka**” oraz „**Utopiec**”. Ich głównym celem ochrony jest zachowanie torfowisk przejściowych i wysokich oraz śródleśnych oczek.

Na terenie Kaszubskiego Parku Krajobrazowego jest osiem zespołów przyrodniczo-krajobrazowych o łącznej powierzchni 13 054 ha, co stanowi 39,3% powierzchni Parku. Obejmują one swą ochroną najważniejsze rynny jeziorne na terenie KPK: Rynna Potęgowska, Rynna Kamienicka, Dolina Leby, Rynna Mirachowska, Rynna Raduńska, Obniżenie Chmieleńskie, Rynna Bródniczo-Kartuska i Rynna Dąbrowsko-Ostrzycka.

Obszary Natura 2000 obejmują 40 % powierzchni KPK i są to specjalne obszary ochrony siedlisk: „**Dolina Górnej Leby**” (PLH 220006); „**Kurze Grzędy**” (PLH 220014); „**Staniszewskie Błoto**” (PLH 220027); „**Piotrowo**” (PLH 220091); „**Uroczyska Pojezierza Kaszubskiego**” (PLH 220050). Ustanowiono tu także jeden obszar specjalnej ochrony ptaków „**Lasy Mirachowskie**” (PLB 220008).

Najcenniejszymi wartościami kulturowymi na terenie Kaszubskiego Parku Krajobrazowego są bardzo dobrze zachowane tradycje kultury ludowej Kaszubów, ludności posiadającej własną historię, kulturę i język. Język kaszubski należy do starych języków zachodniosłowiańskich i zawiera on pewien procent germanizmów, co wiąże się z historią Pomorza. Zarówno słownictwo jak i specyficzny akcent powodują, że język ten jest trudny do zrozumienia dla ludności z innych regionów Polski. Kaszubi są silnie przywiązani do tradycji, od najdawniejszych czasów wyrażają swoje przeżycia w muzyce, malarstwie i rzemiośle artystycznym. Sztuka ludowa przejawia się głównie haftem kaszubskim, malarstwem na szkle, rzeźbą i plecionkarstwem. Jeżeli chodzi zaś o kulturę materialną to na terenie Parku jest wiele elementów historycznych jak i współczesnych godnych uwagi. Do rejestru zabytków nieruchomych wpisano dotychczas 22 obiekty i obszary archeologiczne. Na szczególną uwagę zasługuje cmentarzisko kurhanowe koło leśniczówki Uniradze (gmina Steżyca). Zajmuje ono kilkunietkietarowy obszar i jest to największe takie cmentarzisko w Polsce. Znajduje się tu co najmniej trzy tysiące kurhanów i grobów zarówno ciałopalnych jak i szkieletowych. Fragmenty palonych kości ludzkich i ceramiki datuje się wstępnie na IV wiek p.n.e. Najstarsze miejsca pochówku pochodzą prawdopodobnie z przed ponad tysiąca lat p.n.e., najmłodsze z przełomu XI - XII w n.e.

*Cmentarzysko Kurhanów w Uniradzu
fot. Katarzyna Sikorska*

Kaszubski Park Krajobrazowy posiada liczne walory przyrodnicze i kulturowe mające znaczenie dla wypoczynku pobytowego, turystyki krajoznawczej oraz kwalifikowanej. Jeziora połączone biegiem Raduni tworzą tzw. „Kółko Raduńskie” o łącznej długości około 40 km. Sprzyja to rozwojowi różnych form turystyki i rekreacji, daje bardzo dobre możliwości żeglarskie, kajakarskie, kąpieliskowe i dobre warunki dla wędkowania. Na obszarze KPK znajdują się początkowe źródła dwóch największych rzek regionu Raduni i Łeby, które posiadają walory rekreacyjne ze względu na możliwości uprawiania kajakarstwa. Urozmaicona rzeźba terenu, a więc znaczne różnice wysokości względnych, ekspozycja stoków, obfitość obniżen sprawia, że na terenie Kaszubskiego Parku Krajobrazowego są znakomite warunki do uprawiania sportów zimowych, takich jak zjazdy i biegi narciarskie, kuligi czy saneczkarstwo. Na terenie Parku można poruszać się po znakowanych szlakach turystyki pieszej, kajakowej, rowerowej, konnej, wyciągach narciarskich, szlakach nordic walking oraz wycieczkowej trasie samochodowej tzw. „Drodze Kaszubskiej”.

W granicach Parku wytyczono również ścieżki ekologiczne i przyrodniczo - dydaktyczne. Pracownicy Kaszubskiego Parku Krajobrazowego prowadzą całoroczną edukację przyrodniczo - ekologiczną dla dzieci i młodzieży w formie zajęć w szkołach i we własnej

*Widok na Wieżycę
fot. Artur Sikorski*

sali edukacyjnej oraz warsztaty terenowe - tzw. lekcje przyrody w terenie. Kaszubski Park Krajobrazowy sprawuje również merytoryczną opiekę nad Ośrodkiem Edukacji Ekologicznej w Szymbarku. Naturalne bogactwo siedlisk i przepiękny krajobraz w pobliżu Ośrodka umożliwia prowadzenie warsztatów z edukacji ekologicznej o zróżnicowanej tematyce (z przewagą zajęć terenowych). Warsztaty są prowadzone przez wysoko wyspecjalizowa-

nych fachowców w dziedzinach: ornitologii, entomologii, botaniki, herpetologii, chiropterologii, hydrobiologii czy geografii.

Podstawowym filarem działalności Ośrodka Edukacji są pięciodniowe warsztaty z zakresu edukacji ekologicznej, skierowane do dzieci i młodzieży z terenu województwa pomorskiego. Dla dzieci z pobliskich szkół organizowane są warsztaty jednodniowe.

WARTO ZOBACZYĆ:

obiekty historyczne:

- cmentarzysko kurhanowe w Uniradzach
- dworek i kapliczka w Mirachowie

obiekty przyrodnicze:

- „Królewski Kamień” w Ostrzycach p.p. nr 9
- „Diabelski Kamień” nad jez. Kamiennym p.p. nr 17
- 300-letni klon pospolity przy leśniczówce Uniradze p.p. nr 1

inne:

- Muzeum Ceramiki Neclów w Chmielnie
- Centrum Edukacji i Promocji Regionu w Szymbarku
- Ogród Botaniczny w Gołubiu
- punkt widokowy „Złota Góra”
- wieża widokowa im. Jana Pawła II na Wieżycy

Pomorski Zespół Parków Krajobrazowych

76-200 Słupsk, ul. Szarych Szeregów 14
tel./fax: 59 842 98 29, 59 841 33 77
e-mail: biuro@pomorskieparki.pl
www.pomorskieparki.pl

Kaszubski Park Krajobrazowy

83-300 Kartuzy, ul. PCK 1
tel/fax 58 685-32-97
kpk@pomorskieparki.pl
www.kpk.org.pl

Dofinansowano ze środków:

WOJEWÓDZKI FUNDUSZ OCHRONY ŚRODOWISKA
I GOSPODARKI WODNEJ W GDAŃSKU